

Lempäälän lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2024-2026 -lähetekeskustelu

Kasvatus- ja opetuslautakunta 11.06.2024 § 63

Valmistelija kehittämisspäällikkö Tuija Ylä-Himanka

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on sekä lastensuojelu- että oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa edellytetty asiakirja, jonka avulla ohjataan, johdetaan ja kehitetään lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia edistävää työtä kunnassa. Kansallisella tasolla suunnitelmatyöhön linkittyvät myös muun muassa kansallinen lapsistrategia ja sen toimeenpanosuunnitelma sekä Unicefin lapsiystävällisen kuntamallin (LYK) sisällöt. Hyvinvointialuesiirtymän 1.1.2023 myötä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmatyötä ohjataan myös Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvointikertomuksella ja suunnitelmalla, joka on vahvistettu vuosille 2023-2026 (aluevaltuusto 12.2.2024). Se linjaa hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet, tavoitteet ja niiden toimeenpanon väestötasolla. Suunnitelmalla kutsutaan alueen kunnat, järjestöt sekä muut sidosryhmät eri aloilta kehittämään ja toimeenpanemaan uutta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyömallia.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman prosessi

Lempäälän lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaprosessi käynnistyi helmikuussa 2024, kun saimme tiedon vahvistetusta Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvointikertomuksesta ja suunnitelmasta. Suunnitelmatyön koordinoitiin koottiin monialainen työryhmä, johon kuuluu edustus varhaiskasvatuksesta, opetustoimesta ja nuorisotyöstä sekä yhteistyökumppanimme Tutkimus ja Kehitys Ajatustalo Oy:n edustaja. Suunnitelmatyön pohjaksi sovittiin, että suunnitelmassa tullaan huomioimaan niin monipuolista tilastotietoa kunnan lasten ja nuorten hyvinvoinnista kuin myös heidän aidon kuulemisensa kautta syntynyt kuva lapsuudesta ja nuoruudesta Lempäälässä. Kommentteja suunnitelmaluonnokseen pyydetään kasvatus- ja opetuslautakunnasta ja yhteisölautakunnasta sekä lasten ja nuorten kumppanuustiimistä. Suunnitelman valmistumisajan- kohdaksi asetettiin lokakuu 2024.

Ajankuvan ja arjen ilmiöiden huomiointi suunnitelmassa

Yksilön hyvinvointi on monisyinen, kokemuksellinen asia, joka vaihtelee ja muuttuu ajassa ja eri elämänvaiheissa. Professori Joseph E. Stiglitz (2009) työryhmineen on määrittänyt hyvinvoinnin rakentumisen kannalta kahdeksan ihmiselämän osa-alueita. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa tarkastellaan näiden osa-alueiden sisältöjä lempääläisten lasten, nuorten ja lapsiperheiden arjen näkökulmasta. Hyvinvoinnin osa-alueiden joukosta on tunnistettu tähän aikaan vahvasti resonoivat ilmiöt ja asiat, joilla on vaikutusta lasten ja nuorten hyvinvointiin niin Lempäälässä kuin valtakunnallisestikin. Tunnistetut ilmiöt ovat:

- Lasten ja nuorten jaksaminen ja mielen hyvinvointi
- Elintavat hyvinvoinnin perustana
- Sosiaaliset suhteet ja vapaa-aika
- Turvallisuus

Hyvinvointisuunnitelman indikaattoreiden valinta perustuu edellä mainittujen ilmiöiden tarkasteluun ja niiden kautta syntyvään kuvaan lempääläisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista.

Suunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

Suunnitelmaan hahmottuvien tavoitteiden ja toimenpiteiden lähtökohtana on lempääläisten lasten ja nuorten hyvinvoinnin tila (tilasto- ja kokemustieto) sekä hyvinvointiin vaikuttavat tunnistetut ilmiöt. Kokemustiedon keräämisen (31.5 mennessä) ja lautakunnan lähekeskustelun (11.6) ajoituessa touko-kesäkuulle, tavoitteiden ja toimenpiteiden auki kirjaaminen mahdollistuu kesäkuusta alkaen. Jo nyt tiedetään kuitenkin, että tässä ajassa esiintyvät ilmiöt haastavat perheiden arkea, ja lasten ja nuorten parissa työtä tekeviä ammattilaisia. Ilmiöillä on myös useita keskinäisiä yhteyksiä ja ne näyttäytyvät eri ikäryhmissä eri tavoin. Tavoitteissa ja toimenpiteissä onnistuminen edellyttääkin kunnan ja Pirkanmaan hyvinvointialueen eri toimijoiden monialaista ja -ammatillista yhteistyötä. Yhteiseen työhön tulee jatkossa ottaa mukaan entistä laajemmin myös seurakunta, seurakuntat, järjestöt ja yhdistykset.

Lisätietoja: kehittämispäällikkö Tuija Ylä-Himanka puh. 050 383 0600, sivistysjohtaja Nina Lehtinen, puh. 050 383 9789.

Esittelijä	Sivistysjohtaja
Päätösehdotus	Kasvatus- ja opetuslautakunta käy lähetekeskustelun lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman valmistelusta
Päätös	Kasvatus- ja opetuslautakunta kävi lähetekeskustelun lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman valmistelusta
	Merkittiin pöytäkirjaan, että kehittämispäällikkö Tuija Ylä-Himanka oli asiantuntijana läsnä tämän pykälän käsittelyn ajan.
	Merkittiin pöytäkirjaan, että kunnanhallituksen edustaja Pasi Huhtala poistui kokouksesta klo 19:41 tämän pykälän käsittelyn aikana.
	Merkittiin pöytäkirjaan, että kehittämispäällikkö Tuija Ylä-Himanka poistui kokouksesta klo 19:59 tämän pykälän päätöksenteon jälkeen.
Tiedoksi	Kehittämispäällikkö, yhteisöpalvelut, yhteisölautakunta

Valmistelija sivistysjohtaja NinaLehtinen ja vs. yhteisöjohtaja Jarkko Rikkilä

Paikallista lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa ohjaavat perusteet

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on lastensuojelulaissa sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa edellytetty asiakirja. Suunnitelman avulla ohjataan, johdetaan ja kehitetään lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia edistävää työtä kunnassa. Kansallisella tasolla suunnitelmatyöhön linkittyvät myös muun muassa kansallinen lapsistrategia ja sen toimeenpanosuunnitelma sekä Unicefin lapsiystävällisen kuntamallin (LYK) sisällöt.

Hyvinvointialuesiirtymän 1.1.2023 myötä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmatyötä ohjataan myös Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvointikertomuksella ja suunnitelmalla, joka on vahvistettu vuosille 2023-2026 (aluevaltuusto 12.2.2024). Se linjaa hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet, tavoitteet ja niiden toimeenpanon väestötasolla. Suunnitelmalla kutsutaan alueen kunnat, järjestöt sekä muut sidosryhmät eri aloilta kehittämään ja toimeenpanemaan uutta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyömallia.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman prosessi

Lempäälän lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaprosessi käynnistyi helmikuussa 2024 Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvointikertomuksen ja suunnitelman valmistumisen myötä. Paikallisesta suunnitelman laadintaa koordinoi monialainen työryhmä, johon kuuluu edustus varhaiskasvatuspalveluista, opetuspalveluista sekä liikunta- ja nuorisopalveluista.

Suunnitelmatyön pohjaksi sovittiin, että suunnitelmassa tullaan huomioimaan monipuolista tilastotietoa lasten ja nuorten hyvinvoinnista ja myös heidän aidon kuulemisensa kautta syntyneitä kuvia lapsuudesta ja nuoruudesta Lempäälässä. Kommentteja suunnitelmaluonnokseen pyydetään kasvatusta ja opetuslautakunnasta ja yhteisölautakunnasta sekä kunnan eri vaikuttamiselimiltä; nuorisovaltuustolta, vammaisneuvostolta ja seniorineuvostolta. Suunnitelman hyväksymiskäsittely on kasvatusta ja opetuslautakunnassa 10/2024, jonka jälkeen se annetaan tiedoksi kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle.

Ajankuvan ja arjen ilmiöiden huomiointi suunnitelmassa

Yksilön hyvinvointi on monisyinen, kokemuksellinen asia, joka vaihtelee ja muuttuu ajassa ja eri elämänvaiheissa. Professori Joseph E. Stiglitz (2009) työryhmineen on määrittänyt hyvinvoinnin rakentumisen kannalta kahdeksan ihmiselämän osa-alueita. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa tarkastellaan näiden osa-alueiden sisältöjä lempääläisten lasten, nuorten ja lapsiperheiden arjen näkökulmasta. Hyvinvoinnin osa-alueiden joukosta on tunnistettu tähän aikaan vahvasti

resonoivat ilmiöt ja asiat, joilla on vaikutusta lasten ja nuorten hyvinvointiin niin Lempäälässä kuin valtakunnallisestikin. Tunnistetut ilmiöt ovat:

- Lasten ja nuorten jaksaminen ja mielen hyvinvointi
- Elintavat hyvinvoinnin perustana
- Sosiaaliset suhteet ja vapaa-aika
- Turvallisuus

Hyvinvointisuunnitelman indikaattoreiden valinta perustuu edellä mainittujen ilmiöiden tarkasteluun ja niiden kautta syntyvään kuvaan lempääläisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista.

Suunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

Suunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden lähtökohtana on lempääläisten lasten ja nuorten hyvinvoinnin tila (tilasto- ja kokemustieto) sekä hyvinvointiin vaikuttavat tunnistetut ilmiöt. Tavoitteita ja toimenpiteitä luonnosteltaessa käytettiin monipuolista osallistamista:

- lasten ja nuorten kokemustiedon kerääminen 5/2024
- kasvatus- ja opetuslautakunnan lähetekeskustelu 6/2024
- workshop kunnan lasten ja nuorten kanssa toimiville ammattilaisille 8/2024

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toteutusvuosille 2024-2026 on esitetty seuraavia lasten, nuorten ja perheiden arjesta nousseita tavoitteita:

- 1) **Saavutettavat, oikea-aikaiset ja vaikuttavat palvelut** -Kehitetään yhdessä lasten, nuorten ja perheiden sekä tukea ja palveluja tuottavien toimijoiden kanssa perheiden arjessa saavutettavia, oikea-aikaisia ja vaikuttavia palveluja.
- 2) **Osallistuvat ja aktiiviset lapset ja nuoret** - Edistetään lasten ja nuorten yhdenvertaisuutta ja vähennetään polarisaatiota vahvistamalla lasten ja nuorten osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia
- 3) **Turvallisuus** - Tunnistetaan arjen riskitekijöitä ja esiin nousevia ilmiöitä, ja puututaan niihin ennaltaehkäisevästi
- 4) **Aktiivinen ja kannustava arki kaikille** - Tuetaan lasten, nuorten ja perheiden yhdessä tekemistä ja kaikkien arkiliikkumista
- 5) **Hyvinvoivat vanhemmat ja huoltajat** - Vahvistetaan vanhempien ja huoltajien osallisuutta hyvinvointia ja voimavaroja tukevien palveluiden arvioinnissa ja kehittämisessä

Tässä ajassa esiintyvät ilmiöt haastavat vanhempia ja perheiden arkea, mutta myös lasten ja nuorten parissa työtä tekeviä ammattilaisia. Ilmiöillä on myös useita keskinäisiä yhteyksiä ja ne näyttäytyvät eri ikäryhmissä eri tavoin. Tavoitteissa ja toimenpiteissä onnistuminen edellyttää kunnan ja Pirkanmaan hyvinvointialueen eri toimijoiden monialaista ja -ammattillista saumatonta yhteistyötä. Yhteiseen työhön

tulee jatkossa ottaa mukaan entistä laajemmin myös seurakunta, seurakunnat, järjestöt ja yhdistykset.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman seuranta ja arviointi toteutetaan osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen raportointia.

Lisätietoja:

sivistysjohtaja Nina Lehtinen, p. 050 383 9789

vs yhteisöjohtaja Jarkko Rikkilä, p. 040 612 6986

Esittelijä	Sivistysjohtaja
Päätösehdotus	Yhteisölautakunta merkitsee tiedoksi luonnoksen Lempäälän kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmasta 2024-2026 edellä selostetun mukaisesti.
Päätös	<p>Yhteisölautakunta merkitsi tiedoksi luonnoksen Lempäälän kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmasta 2024-2026 edellä selostetun mukaisesti.</p> <p>Yhteisölautakunta esitti, että perheiden kokonaisvaltaiseen tukemiseen tarkoitettu tiimi perustetaan ja esitellään oppilaille sekä vanhempainyhdistyksille.</p> <p>Merkittiin pöytäkirjaan, että sivistysjohtaja Nina Lehtinen oli asiantuntijana läsnä kokouksessa pykälän käsittelyn ajan klo 17:57-19:25.</p>